

Det svenska vaccinationsprogrammet

VACCINATION MOT HPV FÖR FLICKOR

Den 1 januari 2010 införs en ny vaccination i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Vaccinationen ger ett skydd mot ett virus som kan orsaka livmoderhalscancer och erbjuds till alla flickor födda 1999 eller senare. Flickorna vaccineras hos skolsköterskan när de går i årskurs 5 och 6.

Till dig som är förälder

Den nya vaccinationen skyddar mot omkring 70 procent av all livmoderhalscancer. Det finns alltså en risk att drabbas även om man har vaccinerat sig. Därför är det viktigt att komplettera vaccinationen med de regelbundna gynekologiska cellprovskontroller som erbjuds senare i livet. Flickor som vaccineras i unga år och som senare, i vuxen ålder, går på cellprovskontroller har ett mycket gott skydd mot livmoderhalscancer.

Innan du som förälder tar beslut om ditt barn ska vaccineras har du kanske frågor. Hur kan ett vaccin skydda mot cancer? Hur går vaccinationen till? Här hittar du svaren på de vanligaste frågorna.

Hur kan ett vaccin skydda mot cancer?

Virus som orsakar livmoderhalscancer kallas humana papillomvirus (HPV). Viruset smittar via sexuell kontakt och de flesta flickor kommer att utsättas för det någon gång i livet. Infektionen märks oftast inte och läker vanligen ut av sig själv.

En liten del av alla som smittas får en långdragen infektion under många år. Då finns en risk att celler i livmoderhalsen förändras. Om de förändrade cellerna inte upptäcks och tas bort i tid kan de utvecklas till cancer.

Det finns ett hundratal olika typer av viruset, minst 14 av dem kan orsaka cancer. Vaccinationen är riktad mot de två virustyper som orsakar flest fall av sjukdomen. I praktiken ger vaccinationen ett skydd mot cirka 70 procent av all livmoderhalscancer.

Vaccinet skyddar endast om man inte redan har blivit smittad. Därför är det viktigt att vaccinationen ges före, eller så snart som möjligt efter, sexualdebuten.

Vaccin och cellprov är komplement i skyddet mot livmoderhalscancer

Redan i dag finns ett effektivt sätt att skydda sig mot livmoderhalscancer, tack vare det svenska cellprovtagningsprogrammet. I programmet erbjuds

alla kvinnor mellan 23 och 60 år att gå på regelbundna cellprovskontroller. Undersökningen är enkel och smärtfri. Syftet är att upptäcka eventuella cellförändringar på livmodertappen och i livmoderhalsen innan de utvecklats till cancer. Programmet har pågått sedan 1960-talet och har kraftigt minskat dödligheten i livmoderhalscancer.

Det är viktigt att flickor som vaccinerat sig också deltar i cellprovskontrollerna som vuxna eftersom de saknar skydd mot omkring 30 procent av all livmoderhalscancer.

Flickor som både vaccinerar sig och deltar i cellprovskontroller senare i livet kommer att ha ett förstärkt skydd mot sjukdomen. I framtiden beräknas kombinationen spara många kvinnors liv i Sverige varje år.

Hur går vaccinationen till?

Vaccinationen ges av skolsköterskan. Vaccinet sprutas in i muskeln på överarmens utsida. För att få full effekt av vaccinationen behöver flickan tre injektioner, vanligen inom loppet av fem till sju månader.

Vilka biverkningar kan vaccinationen ge?

De flesta flickor får inga biverkningar alls. Bland de biverkningar som förekommer är vissa vanligare än andra, till exempel kan stickstället bli rött, ömt eller lite svullet. Vissa kan få symtom från magen (illamående, kräkning och diarré), huvudvärk, ömma muskler eller känna sig trötta.

Ovanliga biverkningar är yrsel, halsinfektion, en liten förhårdnad vid stickstället eller att området kring stickstället domnar.

Fakta om livmoderhalscancer

Medelåldern bland svenska kvinnor som insjuknar i livmoderhalscancer är 54 år. Många av dem smittades av HPV redan före 20 års ålder. Virusinfektionen har sedan pågått under många år och så småningom orsakat cellförändringar. Med tiden har förändringarna utvecklats till cancer.

Livmoderhalscancer är en allvarlig sjukdom. Omkring 250 000 kvinnor dör varje år av sjukdomen i världen.

I Sverige drabbas varje år omkring 450 kvinnor och cirka 150 kvinnor dör i sjukdomen. Statistiken över allvarliga fall av livmoderhalscancer visar hur viktigt det är att gå på cellprovskontroller regelbundet. Åtta av tio som utvecklar allvarlig livmoderhalscancer har missat att gå på kontrollerna regelbundet eller låtit bli dem helt.

Vanliga frågor

Är flickor som har vaccinerats mot livmoderhalscancer helt skyddade mot sjukdomen?

Nej, vaccinationen skyddar mot ungefär 70 procent av all livmoderhalscancer.

Har cellprovskontroller blivit onödiga nu när det finns ett vaccin mot livmoderhalscancer?

Absolut inte, eftersom vaccinerade flickor står utan skydd mot 30 procent av all livmoderhalscancer. Det är därför mycket viktigt att även de som är vaccinerade deltar i de gynekologiska cellprovskontroller som erbjuds alla kvinnor från 23 års ålder.

Behövs vaccination när det redan finns ett sätt att upptäcka cellförändringar innan de utvecklas till livmoderhalscancer?

Forskning visar att kombinationen vaccination och cellprovskontroller ökar skyddet mot sjukdomen ytterligare, något som kommer att spara många kvinnors liv.

Behöver vaccinationen förnyas senare i livet?

Än vet man inte om, och i så fall när, flickorna som nu vaccineras behöver förnya vaccinationskyddet. Därför kommer Socialstyrelsen noga att följa den fortsatta forskningen kring skyddet av vaccinationen för att säkerställa hur långvarigt det är.

Varför ges HPV-vaccinationen bara till flickor?

Eftersom livmoderhalscancer enbart drabbar kvinnor har man hittills främst studerat effekten av att vaccinera flickor. Studier pågår för att undersöka i vilken mån vaccinet kan skydda pojkar mot andra typer av cancer.

Vill du veta mer?

Vänd dig i första hand till skolhälsovården. Mer information om biverkningar hittar du i Patient-FASS, www.fass.se.

VIKTIGT!

Före vaccinationen – Berätta om ditt barn är allergiskt eller reagerade onormalt på tidigare vaccinationer.

Efter vaccinationen – Kontakta skolhälsovården om du märker något ovanligt hos ditt barn den närmaste tiden.